

opinions דעות

בורסת הציונים של משרד החינוך

שלחו להדפסה

מבחן בגרות

ההיסטוריונים של 2040, אשר יחקרו את המהפך הדמוגרפי במדינת ישראל, ימצאו כי הוא לא נבע משינויים בהעדפות של תלמידי ישראל בני המגזרים השונים, אלא ממדיניות חינוך שגויה ומהזנחה. רק תסתכלו מי לומד היום כימיה ומי לא אהוד קינן

על פי הגדרתו של [תומס ג'פרסון](#), דיקטטורה היא מדינה שבה האזרחים פוחדים מהממשלה, ואילו מדינה שבה הממשלה פוחדת מאזרחיה, היא דמוקרטיה. על פי הגדרה זאת, אין ספק כי ישראל היא המדינה הדמוקרטית ביותר בעולם. ממשלת ישראל מנהלת כאילו היתה ערוץ טלוויזיה מסחרי, כשרוב ההחלטות מתקבלות במהירות ומשתנות באותה מהירות, בתגובה למשאל דעת קהל יומיים.

• הצטרפו לעמוד של ynet בפייסבוק

בעניין תבונתם של משתתפי המשאלים, ראוי לצטט את הסופר הנרי לואיס מנקן, שאמר כי בסיס הרעיון הדמוקרטי הוא האמונה הפתטית בחוכמה קולקטיבית של בורות אינדיבידואלית. לא קשה לדמיין היכן היינו היום אילו היה [דוד בן-גוריון](#) מחכה כל בוקר לתוצאות הסקר היומי כדי לקבוע את סדר יומם.

נתוני הבגרות

שיאנית הבגרויות - שוהם; פרדיס במקום ה-10 / יהלי מורן זליקוביץ'

היישוב הערבי, שנחשב להפתעה בשנה שעברה, הצליח לרשום שוב הישג מרשים של מספר זכאים לתעודות בגרות בשנת הלימודים הקודמת. אבל ביתר היישובים במגזר המצב עגום: יחד עם החרדים, "מככבים" היישובים הערבים בתחתית הרשימה. האחרונה בטבלה: ביתר עילית

[לכתבה המלאה](#)

קביעת מדיניות, על-פי שיקולי פופולריות, היא בעייתית במיוחד בגופים שאמונים על תהליכים ארוכי טווח, כגון משרד החינוך. תוצאה מובהקת של מדיניות פופוליסטית במערכת החינוך היא ריבוי מקצועות צבעוניים ובעלי נופך חדשני כביכול, אבל העדר ליבה. ייתכן כי את הדרישה מהציבור החרדי, לכלול לימודי ליבה בתכניות הלימודים שלו, יש להחיל תחילה על בתי הספר החילוניים.

כימיה. מי לומד עכשיו? צילום: index open

לחצו כאן להגדיל הטקסט

היצע של 165 מקצועות לבגרות ומעל 650 בחינות בגרות שונות, איננו שונה במהותו מהמסחר בבורסת המניות. בורסת הציונים של משרד החינוך היא ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. כמשקיעים זריזים, מאתרים התלמידים והוריהם, לפעמים גם בסיוע המורים, את המקצועות שיתנו להם תשואה מקסימלית במאמץ מינימלי. קיים היצע מדהים של מקצועות שוליים, המציעים ציונים גבוהים ותעודות הצטיינות במחירי מציאה.

איטלקית מול השכלה מדעית

המשרד מנפיק לנו כל שנה מניות חדשות והבורסה תוססת. החל משנת הלימודים הנוכחית, יוכלו תלמידי ישראל לגשת לבחינות בגרות גם בסינית ובאיטלקית. זה נהדר ללמוד איטלקית, אבל ניתן לעשות זאת בחוגי העשרה, לא כתחליף ללימודים מובנים וסדירים, בוודאי לא כתחליף ללימוד תקין של קריאה ויכולת ביטוי בשפה העברית. לא ייתכן כי בוגרי התיכון יידעו כמה מילים בסינית, אבל עדיין יישארו בורים גמורים במדעים ובמתמטיקה, מבלי להזכיר את הבורות הזרחת בתנ"ך, בהיסטוריה ובאזרחות.

כפי שלמדו רבים על בשרם בשוק המניות או בשוק הנדל"ן, השיטה של יצירת בועות כלכליות עובדת נהדר לשמחת כולם, עד לאותו רגע בלתי נמנע של המפגש עם המציאות. התלמידים הצוהלים זוחחי הדעת שלנו נפגשים עם המציאות הכאובה במבחנים הבינלאומיים, בכניסה לאוניברסיטאות ובתחרות עם עמיתיהם בארץ ובעולם.

עיון [בנתוני משרד החינוך](#) מגלה כי בכל מה שקשור להשכלה מדעית, דווקא בני המיעוטים מגלים התייחסות רצינית ואחראית יותר מבני המגזר היהודי. בעוד שרק 6% מתלמידי ישראל היהודים בוחרים ללמוד כימיה ברמה של 5 יחידות (ורק 3% מתלמידי החינוך הממלכתי דתי), 18% מתלמידי המיעוטים בוחרים במקצוע הכימיה. המספרים המוחלטים מצביעים על כמעט שוויון בין יהודים לבני מיעוטים. בשנת תשס"ט נבחנו בכימיה ברמה של 3 יחידות 4,779 יהודים לעומת 4,620 ערבים ודרוזים, מתוכם השלימו השנה ל-5 יחידות כימיה 3,654 יהודים לעומת 3,016 בני מיעוטים. המצב בביוכימיה ובפיזיקה דומה.

לנתונים הללו משמעות ברורה: בעוד עשור או שניים יגדל מאוד חלקם של הערבים והדרוזים בקרב המדענים, הרופאים, המורים, המהנדסים ומקימי חברות הסטרטאפ בישראל, פי 2 ויותר מחלקם היחסי באוכלוסיית המדינה. יש לזכור כי שלשת הישראלים זוכי פרס נובל בכימיה, זכו בפרס על הישגים מלפני 30 שנה. אם בעוד 30 שנה עדיין נזכה לחתנים ולכלות של פרס נובל, הסיכוי כי הם יהיו בני המיעוטים ישווה לסיכוי שיהיו בני הרוב היהודי.

אלו כמובן חדשות נפלאות למדינת ישראל בכלל, ולבני המיעוטים בפרט, מכיון שכך נסללת הדרך לשילובם האמיתי של הערבים, הדרוזים והבדואים, במארג החברתי והכלכלי של המדינה. צחוק הגורל הוא, שדווקא ממשלת ימין בראשותה של מפלגת הליכוד, היא שתזכר כאחראית לשינויים הדמוגרפיים הללו. החדשות הגרועות הן, שבלי קשר להתפלגות הדמוגרפית הפנימית, מדינת ישראל הולכת ומאבדת את מעמדה הבינלאומי כמעצמה מדעית.

הזנחה מתמשכת

השריפה הגדולה בהר הכרמל היתה תזכורת כואבת לממשלת ישראל, כי להזנחה יש מחיר. להזנחה המתמשכת במערכת החינוך שלנו יהיה מחיר גבוה בהרבה. הממשלה מתייחסת לכשלונות המתמשכים של תלמידי ישראל במבחנים הבינלאומיים כאל עוד מיטרד תקשורתי זניח, שניתן לסלק בעזרתם של יועצי תדמית ויחסי ציבור. ראוי להזכיר לחברי הממשלה כי זהו לא מיטרד אלא אותות סימניים מקדימים לרעידת אדמה דמוגרפית ופוליטית. לזכותם של הקברניטים הנוכחיים, ניתן לומר כי להתנהלות הפופוליסטית של משרד החינוך יש היסטוריה של יותר משני עשורים.

העדויות לכשלון מערכת החינוך מגיעות מכל עבר. נשיא הטכניון, פרופ' פרץ לביא, הזהיר כי הוראת המדעים במדינת ישראל נמצאת בקריסה, כי בשנים האחרונות, סטודנטים המתקבלים לטכניון על סמך ציוני הבגרות, אינם מוכנים ללימודים אוניברסיטאיים. פרופ' זאב תדמור, נשיא הטכניון לשעבר, הזהיר כי עתיד תעשיית ההיי-טק הישראלי לוט בערפל ולא ברור אם למשק הישראלי תהיה יכולת להמשיך ולקיים תעשייה עתירת ידע במדינה. פרופ' חיים הררי, נשיא מכון ויצמן לשעבר, מתריע כבר שנים רבות, כי ההזנחה הזאת מובילה לאסון כלכלי, מעבר למשבר האינטלקטואלי ולנזק לדמוקרטיה.

ההיסטוריה מלמדת אותנו כי דמוגרפיה איננה רק ספירת גולגולות. בשיאה של האימפריה ההולנדית, מנתה אוכלוסייתה של הולנד מליון אזרחים בלבד. העולם איננו מתייחס באותה מידה של רצינות ל-140 מליון פקיסטנים, כפי שהוא מתייחס ל-4.5 מליון סינגפורים. גם אנחנו נוטים להמעיט בערכם של 300 מליון השכנים שלנו, בגלל נחיתותם הטכנולוגית.

ההיסטוריונים של 2040, אשר יחקרו את המהפך הדמוגרפי במדינת ישראל, ימצאו כי הוא לא נבע משינויים בהעדפות של תלמידי ישראל בני המגזרים השונים, אלא ממדיניות חינוך שגויה ומהזנחה. הם יגלו כי בחירתם של רוב התלמידים היהודים, שלא ללמוד מקצועות מדעיים, לא נבעה מהחלטה שקולה, המבוססת על מידע ראוי, אלא פשוט מכיון שלא היה להם שמץ של מושג מהו מדע ומהי התועלת שבו.

השחיקה הצפויה בכוחה המדעי-טכנולוגי של מדינת ישראל, איננה גזירה משמיים, זהו תהליך מעשה ידי אדם שניתן לעצרו. יתר על כן, ניתן לבצע תיקונים במסגרת התקציב הקיים, כך שקברניטי משרד החינוך אינם יכולים להסתתר מאחורי התירוץ המקובל של העדר משאבים. כל שנחוץ הם רצון אמיתי ואומץ לב. אבל מסופקני אם ממשלה עייפה, שכל משאלתה לסיים בשלום את הקדנציה הנוכחית, אכן מסוגלת לעמוד בפרץ. סביר יותר כי עלינו להיאזר בסבלנות ולהמתין בתקווה לממשלה הבאה.

אהוד קינן, פרופסור לכימיה בטכניון, נשיא החברה הישראלית לכימיה, חבר הוועדה הבינ-סנאטית של האוניברסיטאות ויו"ר וועדת מקצוע הכימיה של משרד החינוך

תגיות: בחינות בגרות

[חזרה](#)